

En samlad djurhälsoreglering (SOU 2020:62)

Tullverket har granskat betänkandet mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur förslaget kan komma att påverka myndighetens verksamhet och vill utifrån detta lämna följande synpunkter.

Tullverkets ställningstagande

Problematik med olovligt införda hundar

Tullverket ser i dagsläget en stor problematik med olovlig införsel av hundar till Sverige. Det kan klart påvisas att ökningen av olovlig införsel av hundar i södra Sverige är markant, på ställen där färjetrafik förekommer från andra EU-länder samt på Öresundsbron. Känt är också att hundarna kommer från bl.a. Rumänien, Bulgarien och Polen. Det modus som är mest frekvent vid införsel av fler hundar än tre är att det finns en eller fler mottagare som är bosatta i Sverige. Försäljningen av hundarna sker via olika media såsom Blocket, Twitter och Facebook m.m. från s.k. "valpfabriker" för ca 1 500 till 2 000 SEK och säljs sedan i Sverige för 20 000 till 30 000 SEK beroende på vad det är för ras på hunden. Det är känt att oseriösa veterinärer i bl.a. Polen utfärdar sällskapsdjurspass med felaktiga uppgifter om djuret.

Antalet olovliga införselar av hundar har stadigt ökat sedan hösten 2020. Från hösten 2020 fram till januari i år, har antalet ärenden med fler än tre hundar per transport ökat. Sannolikt har ökningen av antalet ärenden sin förklaring i pågående pandemi då många personer arbetar hemma. Intresset och möjligheten att skaffa husdjur har ökat. Det har i sin tur lett till att tillgången på hundar från svenska kennlar minskat, vilket också har medfört att priset på de inhemska hundarna har stigit. Detta har inneburit att konsumenterna i större utsträckning köpt och olovligen infört sällskapsdjur från annat land.

I dag hanterar Tullverket den olovliga införseln av hundar på följande sätt. I de fall det rör sig om enstaka djur som inte uppfyller införselkraven erbjuds djurägaren att återutföra djuret i enlighet med vad som är angivet i en överenskommelse¹ mellan Tullverket och Jordbruksverket.

I de fall det rör sig om flera hundar och det finns anledning att misstänka att de identitetshandlingar som medförs inte är korrekta eller saknas, uppgifter om ID-märkning eller rabiesvaccinering inte finns, eller om djurets allmäntillstånd inte verkar bra, kontaktas

¹ UTR 2015-45 som är under omarbetning.

Jordbruksverket för beslut om vad som ska ske med djuret. Av 11 § införselordningen (1994:1830) framgår att beslut då kan fattas om återutförelse, karantän eller avlivning.

Om Tullverket fattar misstanke om smuggling kan förundersökning inledas enligt 19 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen) avseende smugglingsbrott enligt 3 § samma lag.

Inregränslagens betydelse

I utredningen föreslås att 3 § 8, 10 och 11 tas bort från lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen). Dessa punkter berör sällskapsdjur, nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfän, fisk och reptiler. Även andra djur och produkter av djur berörs, om det finns särskild anledning att misstänka att smittsam sjukdom förekommer, att djuret eller djurprodukten på annat sätt utgör en allvarlig hälsorisk för människor eller djur, att medföljande dokument är ofullständiga eller felaktiga, att erforderliga dokument saknas eller att de villkor som i övrigt gäller för införelsen inte är uppfyllda.

Även anmälningsskyldigheten som finns i 4 § inregränslagen för dessa djur och produkter av djur föreslås tas bort. En följd av dessa förslag är att möjligheten att eftersöka djur som i dag finns i 7 § inregränslagen och möjligheten till omhändertagande av djur som i dag finns enligt 17 § inregränslagen försvinner.

Tullverket finner det olyckligt att 3 § 8 och 11 föreslås tas bort från inregränslagen. I 10 kap. djurhälsolagen (2021:000) föreslås visserligen bestämmelser om offentlig kontroll som bl.a. ska utföras av Tullverket. Tullverket ska övervaka att införelse, export och återexport av djur och avelsmaterial sker i enlighet med djurhälsolagstiftningen. Trots detta innebär förslaget försämringar för Tullverkets möjlighet att utföra kontrollen. Enligt Tullverkets uppfattning ger de nya bestämmelserna t.ex. inte stöd för att Tullverket får befogenhet att eftersöka sällskapsdjur, andra djur eller animaliska produkter vid införelse från ett annat EU-land på det sätt som i dag kan göras med stöd av 7 § inregränslagen. De ger heller inte stöd för att omhändertagande ska få göras på sätt som i dag kan ske enligt 17 § inregränslagen.

Tullverket anser att det är angeläget att de nämnda bestämmelserna även framledes kommer att omfatta sällskapsdjur. Vid olovlig införelse av sällskapsdjur från ett annat EU-land får djuret enligt förslaget i betänkandet inte komma in i landet utan beslut från Jordbruksverket. I sådant fall kommer Tullverket inte ha någon laglig rätt att omhänderta djuret, vilket kommer att medföra problem eftersom Tullverket inte kommer kunna hålla kvar djuret och djurägaren till dess att en officiell veterinär är på plats. Om däremot sällskapsdjur fortfarande omfattas av inregränslagen kan djuret omhändertas med stöd av 17 § inregränslagen. Om våld behöver användas finns i sådant fall också stöd för detta i 10 § 4 polislagen (1984:387).

I dag tar inte Tullverket levande djur i beslag med stöd av smugglingslagen och vill även framöver undvika ett sådant förfarande. Ett beslag skulle innebära att Tullverket får vårdplikt för djuret till dess att lagakraftvunnen dom fastställts. Ett djur som beslagtas ska då förvaras på lämplig plats på Tullverkets bekostnad. Efter lagakraftvunnen dom ska djuret

förverkas enligt 16 § smugglinglagen vilket innebär att djuret ska säljas, eller om det inte går, förstöras, vilket då innebär avlivning. Dessa förfaranden framgår av 18 § smugglinglagen.

Tullverket ifrågasätter om inte bestämmelserna som finns i den nationella lagstiftningen kan finnas kvar. Dessa bestämmelser reglerar hur den överordnade EU-lagstiftningen ska utföras. Det måste vara praktiskt möjligt att genomföra de överordnade regleringar som finns. Tullverket anser därför att inregränslagen fortfarande bör omfatta sällskapsdjur för annat ändamål än handel. Det skulle ytterligare förbättra möjligheten att utföra kontrollen om begränsningen i 3 § 8 till att avse endast sällskapsdjur för annat ändamål än handel tas bort, så att även sällskapsdjur för handel, eller mer än fem sällskapsdjur kan omfattas.

Om anmälningsplikten flyttas till 4 § första stycket inregränslagen, innebär det att anmälan bara behöver göras om införelsvillkoren inte är uppfyllda. Detta torde i så fall inte hindra den fria rörligheten inom unionen enligt artiklarna 34 och 35 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) för den som uppfyller de krav som finns för att förflytta sällskapsdjur inom unionen. I artikel 33 och 34 i sällskapsdjursförordningen² ges Tullverket rätt att utföra dokument- och ID kontroller vid införelse av sällskapsdjur från annat EU-land eller territorium eller tredjeland.

Tullverket anser även att 3 § 11 bör behållas i inregränslagen eftersom punkten rör djur och produkter av djur där smittsam sjukdom förekommer, eller där dessa kan utgöra en allvarlig hälsorisk för människor eller djur. I sådana allvarliga lägen som kan uppkomma med smittsamma djursjukdomar är det viktigt att Tullverket har befogenhet att kontrollera och omhänderta. Anmälningsplikten bör även här flyttas till 4 § första stycket inregränslagen.

Straffbestämmelser

När det gäller användandet av oriktiga eller förfalskade dokument vid införande av sällskapsdjur blir 3 § fjärde stycket smugglinglagen tillämplig i dag, då det inte kan bli en tullbehandling för en gemenskapsvara som anges i 3 § första stycket smugglinglagen. Smugglinglagen ges enligt förslaget företräde framför djurhälsolagen. Djurhälsolagen och de EU-bestämmelser som lagen kompletterar, läggs till i 1 § tredje stycket smugglinglagen, vilket enligt utredningen innebär att smugglinglagen blir tillämplig vid olovlig införelse av levande djur och animaliska produkter. Men några straffbestämmelser mot ett sådant förfarande finns varken i djurhälsolagen, sällskapsdjursförordningen eller i kontrollförordningen³. Enligt artikel 42 i sällskapsdjursförordningen och artikel 139 i kontrollförordningen ska medlemsstaterna visserligen föreskriva sanktioner för överträdelser av förordningen, vilket dock inte synes ha gjorts i författningsförslagen i

² Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) nr 576/2013 om förflyttning av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte.

³ Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel (kontrollförordningen).

betänkandet. Om 3 § 8 tas bort från inregränslagen är det tveksamt om smugglingslagen kan tillämpas vid olovlig införsel av sällskapsdjur.

Vid olovlig införsel av andra djur än sällskapsdjur eller animaliska produkter från annat EU-land ska Jordbruksverket ange i föreskrift vad som ska ske med djuret eller den animaliska produkten enligt 6 kap. 1 § djurhälsolagen. Att en sådan beslutsbefogenhet ligger i en föreskrift anser Tullverket vara på en för låg nivå.

Ärendets handläggning

I detta ärende har generaltulldirektören Charlotte Svensson beslutat. Föredragande har varit verksjuristen Karin Engstrand. I den slutliga handläggningen har även sakkunnige Jonas Karlsson, enhetschefen Cecilia Riddselius och rättschefen Karin Erlingsson deltagit.

TULLVERKET

Charlotte Svensson

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen

Kontrollavdelningen